

“Това е вярно за теб, но не и за мен” (Релативизъм)

Пол Коупън

“Не преминавай тази линия и всичко ще е ОК”, казва релативистът. “Запази мнението си за себе си и с теб ще се разбираме.” Но дали самият релативист спазва това, което изисква от теб?

Представи си, че на оживено кръстовище недалеч от твоя дом става верижна катастрофа. Сигурно няма да ти е трудно да го направиш. Дори може и да предизвика емоционална реакция свързана със спомен, подобно на моя от юни 1997 г. Сега използвай още малко въображението си. Да предположим, че живеем в един свят, в който

хората не се съдят за щяло и нещяло. Вместо всички страни мълчаливо да разменят информацията от свидетелствата за управление и застраховките с останалите участници в инцидента и да си отидат без никой да си признае вината, представи си че всички започнат да дават своята версия за произшествието: “Ти спря точно пред мен!” “Но аз бях с предимство. Не знаеш ли, че червения сигнал означава ‘спри’?”

Пешеходците, станали свидетели на катастрофата се провикват от тротоара, за да кажат какво са видели те. Шофьор на камион, който е видял всичко много добре от по-високата позиция в камиона добавя нови факти. Тогава виновникът излиза напред: “Ами, всъщност, аз съм виновен. Аз говорех по телефона и не внимавах много какво правя. Аз причиних катастрофата.”

Каквито и да са били обясненията след катастрофата, когато дойде пътна полиция и полицаят започне да взема показания, едно става ясно: налице е пътно транспортно произшествие. С времето ще се изяснят и други факти. Накрая ще се получи една картина на произшествието, която съвпада с реалността.

Ние живеем с убеждението, че обективната истина съществува, стига да можем да я открием. Събираме доказателства, претегляме всички факти за и против, вземаме трудни решения. Накрая достигаме до почти цялата истина. Можем да изказваме истинни твърдения, които описват с доста голяма точност начина, по който са се случили събитията. (Или, ако разполагаме с правилните доказателства, можем да определим истината относно това дали сме купили кола или лимон, дали важните решения в живота ни са били правилни или не, или дали Бог съществува.) Ние вярваме, че ако можехме да изпратим хеликоптер над всяко кръстовище и да сложим камера във всяка кола, за да виждаме кога шофьорът се бръсне, говори по телефона или увеличава звука на радиото, тогава бихме били в състояние да откриваме истината за катастрофите.

Истината е повече от нашия субективен разказ за една катастрофа. Тя съществува обективно и има универсално приложение.

Истината е истина – дори когато никой не я знае. Истината е истина – дори когато никой не го признава. Истината е истина – дори когато никой не е съгласен с нея.

Истината е истина – дори когато никой не я следва. Истината е истина – дори когато никой освен Бога не я разбира напълно.

Макар и някои местни власти да са се отказали да се опитват да установяват чия е вината за пътните произшествия (поради което и издават застраховка ‘невинен’), истината има значение. А когато залогът е голям – когато например дете пресичащо улицата е ударено и убито, откриването на истината става важно. Сериозните обстоятелства ни напомнят, че колкото и трудно да е да се установи истината, нямаме извинение ако не сме го направили.

Нека вземем релятивиста. За него никакъв ‘факт’ никъде и никога не е истинен. Той твърди, че тъй като гледната точка на всеки човек е различна, ние не можем да знаем какво всъщност се е случило по време на катастрофата. Всъщност, крайният релятивист казва, че тъй като понятието ‘истина’ е прекалено разтегливо, ние дори не можем да сме сигурни, че катастрофата всъщност се е случила.

И така, някои хора, които се наричат ‘релятивисти’ биха отговорили на въпроса на Пилат “Какво е истина?” като кажат, че всеки за себе си решава какво е истината. Исус обаче, твърди че той е истината за всички хора.

Какво би могъл да каже един мислещ човек в отговор?

- Ако моите убеждения са истина само за мене, тогава защо твоите убеждения да не са истина само за теб?
- Ти казваш, че никое убеждение не е истина за всички, но искаш всички да вярват в онова, което казваш.
- Ти изказваш универсални твърдения, че релятивизмът е истина, а абсолютизмът лъжа. Не можеш да твърдиш едновременно, че ‘няма универсална истина’ и че ‘моето гледище е универсално истинно.’ Релятивизмът съдържа вътрешно противоречие. Той твърди, че има една позиция, която е истинна – релятивизмът!
- Ти прилагаш твоето гледище към всички с изключение на себе си. Очакваш другите да ти повярват (‘грешката на себеизключване’).

© Статията е преведена от Paul Copan, 'True for You, But Not for Me' (Minneapolis: Bethany House, 1998) с любезното разрешение на автора.